

16.3.2026

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
stv@eduskunta.fi**ASIA LPY:n kirjallinen lausunto / HE 2/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi**

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Lääkäripalveluyritykset ry:n kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Lääkäripalveluyritykset ry (LPY) kiittää lausuntopyynnöstä.

Yleistä hankintalain uudistamisesta ja tavoitteista

LPY pitää tärkeinä lakiesityksen tavoitteita ja päämääriä: tehokkuuden lisäämistä ja kustannussäästöjen aikaansaamista julkisissa hankinnoissa. Erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten edellytyksiä ja mahdollisuuksia osallistua julkisiin tarjouskilpailuihin on parannettava.

Yhdistyksen mielestä hyvinvointialueiden vastuulla olevia sosiaali- ja terveydenhuollon julkisia hankintoja voidaan tehostaa merkittävästi jo voimassa olevan lainsäädännön puitteissa. Vähäinen kilpailu sote-hankinnoissa ja hankintatoimen tehottomuus johtuvat enemmän hankintaosaamisen puutteista tai asenteista kuin lainsäädännöstä.

Hyvinvointialueiden perustamisen uskottiin parantavan hankintaosaamista ja halukkuutta toiminnan tehostamiseen tuottavuuden parantamiseksi kilpailua lisäämällä. Näin ei ole kuitenkaan vielä tapahtunut, pikemminkin päinvastoin. Hyvinvointialueet hankkivat esimerkiksi terveystalouksia ostopalveluina suurin piirtein saman verran kuin kunnat ja kuntayhtymät aiemmin. Kyseisiä palveluita ja niiden tukipalveluita hankitaan myös aivan liian usein suoraan hankintana tai kilpailuttamatta omilta ”sidosyksiköiltä”.

Yhdistys pitää julkisten hankintojen huolellista valmistelua itsestään selvyytenä. Täytyy muistaa, että julkinen hankkija käyttää yhteisiä verovarojamme ja niitä on käytettävä vastuullisesti.

Keskeinen keino säästöjen saamiseksi julkisissa hankinnoissa on lisätä avointa kilpailua sekä parantaa hankintaosaamista ja yritysten mahdollisuuksia osallistua hankintakilpailuihin.

Hankintojen jakamisesta, markkinakartoituksista ja -vuoropuhelusta

LPY kannattaa hankintojen osiin jakamiseen liittyvien velvoitteiden kiristämistä. Markkinakartoituksen velvoittavuutta on lisättävä ja markkinavuoropuhelun käymiseen kannustettava lakiesitykseen sisältyvällä tavalla.

Sidosyksiköiden käytön rajoittamisesta

2000-luvulla merkittävästi lisääntynyt sidosyksikkö hankintojen toteuttaminen marginaalisten omistusten kautta on vähentänyt avointa kilpailua ja heikentänyt markkinoiden toimivuutta.

16.3.2026

LPY:n mielestä esitetty sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskeva vaatimus on tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen. Sidosyksikön on oltava riittävällä tavalla sidoksissa hankintayksikköön, mikä estää keinotekoiset kilpailuttamisen kiertämiseen liittyvät järjestelyt. Täten voidaan varmistaa, että sidosyksiköiden käyttö on läpinäkyvää ja oikeudenmukaista. Esitetty omistusvaatimus tukee kilpailun lisäämistä ja parantaa markkinoiden toimivuutta.

Yhdistys pitää perusteltuna, että lakiesityksessä on erikseen mainittu vähimmäisomistusvaatimuksen koskevan myös tytär- ja osakkuusyhtiöitä, jotta 10 prosentin vähimmäisomistusvaatimusta ei voida kiertää keinotekoisilla ketjuttamisilla.

Jälki-ilmoittamisvelvollisuudesta

LPY kannattaa jälki-ilmoittamista koskevan veloitteen laajentamista myös kansallisiin hankintoihin. Sillä parannetaan kansallista tietopohjaa hankintojen tuloksista ja mahdollistetaan markkinan toimivuutta koskevan analyysi- ja kehittämistoiminnan edistäminen.

Avoimen kilpailun hyödyistä

Yritysten mahdollisuudet osallistua julkisiin hankintoihin lisääntyisivät merkittävästi, mikäli hankintoja kilpailutettaisiin nykyistä laajemmin ja avoimemmin. Markkinoiden avautuminen ja kilpailun lisääntyminen luovat yrityksille paremmat mahdollisuudet päästä mukaan julkisiin hankintoihin. Tämä edistäisi markkinoiden toimintaa ja alueellista elinvoimaa sekä tukisi paikallistaloutta.

Palveluntuottajien välinen avoin kilpailu kannustaa niitä tehostamaan toimintaansa ja parantamaan tarjouksiaan. Lisääntyvän kilpailun myötä saavutetaan säästöjä julkisen sektorin hankinnoissa ja toiminnassa ylipäättään lakiesityksen tavoitteiden mukaisesti.

Ostopalveluiden hyödyntäminen ja kilpailu kannustavat myös julkisen sektorin palveluntuottajia tehostamaan omaa toimintaansa. Tuottajien välinen kilpailu edistää tehokkaasti myös innovaatioiden syntymistä ja leviämistä.

Hankintayksiköiden vastuusta

Ellei hankintayksiköillä ole aitoa tahtoa uudistaa hankintapolitiikkaansa ja -käytäntöjään, ei pelkäänsä hankintalain uudistamisella pystytäkään merkittävästi lisäämään tuottajien välistä kilpailua.

LPY muistuttaa, että hankintayksiköiden on kannettava vastuuta markkinoiden toimivuudesta myös tulevaisuudessa. Tämä onnistuu hyvää elinkeinopolitiikkaa ja strategista hankintapolitiikkaa toteuttamalla sekä hankintalakia oikein soveltamalla.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja
p. 040 518 5799
s-posti: ismo.partanen@lpy.fi